

Interjú Török Beátával, a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Könyvtára vezetőjével

Magyar Arany Érdemkereszt polgári tagozat elismeréssel tüntették ki Török Beátát március 15-e alkalmából.

Hogyan indult a pályafutásod? Mi vezetett ahhoz, hogy egyházi gyűjteményben helyezkedj el?

Szegeden végeztem egyetemi tanulmányaimat. Amikor a kilencvenes évek elején a Szegedi Hittudományi Főiskola (ma Gál Ferenc Egyetem) civilek számára is megnyitotta kapuit, úgy éreztem, hogy a magyar-könyvtár szak mellett van szabad energiám teológiai stúdiumokra is, így 1992-ben itt is elkezdtem tanulmányaimat. A rendszerváltás utáni változások a főiskolát is elérték, akkreditálni kellett az intézményt, s ennek részeként meg kellett szervezni a könyvtárat. Turay Alfréd atya, az intézmény akkori rektora kért fel arra, hogy Lotz Antal atya mellett könyvtárosként dolgozzak. 1996. április 1-én friss diplomásként kezdtem el a könyvtárosi pályámat, és közben a főiskola hallgatója is voltam. Lotz atya halála után, 1998-tól a könyvtár vezetője lettem.

Izgalmas időszak volt: egy modern könyvtári teret alakítottunk ki, a könyvhalmbokból jól használható könyvtárat hoztunk létre, a kézzel írott katalóguscédulák helyett integrált könyvtári rendszert építettünk. Számítalan jó projektet vittünk itt végig. Lehetőséget kaptunk például arra, hogy az 1990-es évek elején Somfai Béla jezsuita atya által Kanadában összegyűjtött kiváló teológiai munkákat megjelenítsük a főiskola katalógusában. Pályázati forrásból retrospektív katalóguskonverziót hajtottunk végre, több ezer kötet bibliográfiai adatait rögzítettük a Voyager (a Corvina elődje) integrált könyvtári rendszerben.

A változást a magánéletemben bekövetkezett események hozták el: férjhez mentem, s a közös élet Szegedről Budapestre hívott. Várnai Jakab ferences szerzetes, akinek tanítványa is voltam, s mint könyvtárost is megismert, keresett meg azzal, hogy az akkor induló Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskolán vállaljam el a könyvtár vezetését. 2003 augusztusától dolgozom a Sapientian, ahol a szegedihez hasonló szituációban találtam magam: dobozokban lévő, nyugat-európai könyvtárakból érkezett könyvekből kellett egy főiskolai állományt kialakítani.

Szeged hozta meg azt a felismerést, hogy ehhez a munkához türelem kell. Nincs olyan, hogy ma kipakolom, s holnapra kész van a könyvtár, hanem folyamatos, nagyon kitartó munkára van szükség. A másik fontos felismerés az volt, hogy a könyvtárépítés soha nem egyszemélyes projekt, hanem minden területen kellene a munkatársak, kollégák. Minden munkahelyemen nagy bizalmat kaptam a feletteseimtől, és mindig az vezérelt, hozzuk ki minden helyzetből mindazt, ami kihozható.

Mit tekintesz az eddigi pályafutásod legfontosabb szakmai eredményének, mérföldkövének?

Nagyon jelentős szakmai eredmény, hogy két könyvtár indulását alapozhattam meg, s nagyon sok munka van abban is, hogy a Sapientia Könyvtára kétszeres Minősített Könyvtár címmel rendelkezik. A minőségszabványok számomra szemléletmódot és munkamódszert jelent. A rendszerező munka segít abban, hogy jól gazdálkodjunk az idővel: minden egyes feladatot határidőhöz kötünk, és ez hosszú távon segíti a stratégiai célok megvalósulását. Kiemelten fontosnak tartom, hogy minden munkafolyamatnál legyenek ellenőrzési pontok, így végezhetünk precíz, minőségi munkát. Fontos hangsúlyoznom, minden elért siker nem a saját, hanem közös munkánk hozadéka. Igyekszünk kihasználni az egyéni erősségeket: Zsohovszky Márta az MTMT-ben erős, Flier Gergely remekül ír, Tima Annamária pedig az a kedves arc, aki bevezeti az olvasókat a könyvtár használatába. De ugyanígy kell megemlítenem a tágabb egyházi és világi könyvtárosközösséget is. Sok-sok területen nagyon sokat számított a folyamatos, közöttünk zajló tudásmegosztás, információcsere. Az EKE-nek titkára voltam Ásványi Ilona első elnöksége alatt, 2004–2007 között, ekkor indítottuk az EKE Hírlevelet. Amikor GYES-ről 2012-ben visszatértem, az EKE Hírlevél szerkesztését folytattam tovább 2022-ig. Ezeket nem nevezhetjük mérföldköveknek, mégis olyan önkéntes hozzájárulások a közös könyvtárügy szolgálatához, amelyek alapja és felépítője is voltak saját és sok más egyházi könyvtár munkájának is. Mindenki tudja, aki rendezvényt szervezett és/vagy fogadott, hogy mennyi láthatatlan háttér munka van benne: a Sapientia nemcsak központi fekvése miatt volt kedvelt helyszíne EKE rendezvényeinek, hanem a házigazdaként képviselt és nyújtott precizitásunk, kedvességünk, mosolyaink miatt is. Mi tényleg örültünk (és örülünk) mindenkinek, aki megtisztelte jelenlétével rendezvényeinket, könyvtárunkat.

A könyvtárban végzett munkád során milyen kép alakult ki benned a könyvtárad küldetésével, az egyházi intézményrendszerben betöltött szerepével kapcsolatban?

A Főiskola az elmúlt 26 évben azért támogatott bennünket következetesen, mert felismerte: a könyvtár olyan tudásbázis, amely nélkül sem a tanulás, sem a kutatás nem képzelhető el. Ha megállok az aulában, mindig eszembe jut, milyen nagyvonalúan alakították ki a könyvtár tereit – ez önmagában jelzi, mennyire fontosnak tartja az intézmény a működésünket.

Elvárás az intézmény részéről, hogy a könyvtár hozzájáruljon a főiskola eredményességéhez. Az oktatók kutatástámogatása kiemelt feladatunk: segítünk eliga-

zodni a publikálási lehetőségekben, kezeljük az MT-MT-profilokat, statisztikákat készítünk habilitációkhoz, pályázatokhoz. Komoly energiát fektetünk abba, hogy a főiskola tudományos kibocsátása látható legyen. A főiskolai kiadványok ma már DOI-val ellátva jelennek meg, a Sapientiana folyóirat ráadásul OJS platformot működtet, s a tartalmaink elérhetők a REAL-ban és az EPA-ban. Ezeket a lehetőségeket mi könyvtárosok ismertük, s így a mi koordinálásunkkal zajlanak e diszszeminációs folyamatok.

A könyvtárban végzett munkám során az is egyre világosabbá vált számomra, hogy egy hittudományi főiskola könyvtárának küldetése túlmutat a dokumentumok őrzésén és szolgáltatásán. Meggyőződésem, hogy a könyvtár az evangelizálás egyik eszköze lehet. A keresztény értékrendhez kapcsolódó művek nem pusztán szakszövegek: sokak számára jelentenek személyes útmutatást is. Fontosnak tartom, hogy

ezek a tartalmak nyilvánosan, bárki számára hozzáférhetőek legyenek. Barsi Balázs gondolatát gyakran idézem: nem magunkat, hanem az evangéliumot kell szolgálnunk.

Hogy látod az egyházi könyvtárak helyzetét a hazai kulturális területen? Mennyire láthatóak a szélesebb szakmai és civil közösség számára?

Nagyon jó kezdeményezésnek tartom, hogy szakmai programjainkra rendszeresen meghívjuk a nem egyházi kollégákat, akik szívesen jönnek is. Ugyanakkor azt látom, hogy mi, egyházi könyvtárosok ritkán vállalunk aktív szerepet más szervezetekben. Jó lenne bátrabban kilépni a saját köreinkből, mert rengeteget lehet tanulni a tágabb szakmai közegetől. A DOI, az OJS mind olyan területek, amelyeket én is a világi könyvtári szférából ismertem meg.

Az utóbbi évek EKE konferenciái ráirányították a figyelmet arra, hogy a szűk szakmai kereteken túl tágabb kontextusból szemléljük munkánkat, így az élethosszig tartó tanulás, a generációk közötti párbeszéd fontosságát emelték ki, de ugyanígy, a legutóbbi, online marketingről tartott szakmai nap rámutatott arra, hogy a közösségi médiás jelenlét – még ha nem is mindannyiunk „világa” – ma már megkerülhetetlen. Mindebből a legfontosabb számomra, hogy az új szemléleteket tudjuk befogadni, s találjuk meg azt, amit tudunk használni belőlük. A cél az, hogy felkeltjük az érdeklődést, hiszen evangelizálni és edukálni akarunk, tudást, tájékoztató pontot adni.

Melyek a legnagyobb kihívások, amelyekkel ma egy egyházi könyvtárnak szembe kell néznie – akár szakmai, akár fenntartói, akár társadalmi szempontból?

Sokszor panaszkodunk a kis létszámra. Alapvetően nem a kis létszám a legnagyobb kihívás, hanem az, hogy ennek ellenére minden feladatot el kell látnunk, amit egy nagy könyvtárban. Éppen ezért tartom nagyszerű kezdeményezésnek például az Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiumán belül létrejött MT-MT-s munkacsoportot, ahol nem vezetők ülnek az asztalnál, hanem azok a munkatársak, akik ténylegesen végzik a feladatot. Az EKE-n belül is – főként személyes kapcsolatok révén – lehet segítséget kérni a kollégáktól, de erősíthetne bennünket, ha minél több ilyen munkacsoport működne.

A könyvtár egyik legfontosabb feladata ma már nemcsak az, hogy hozzáférést adjon a dokumentumokhoz, hanem az is, hogy segítse a hallgatókat eligazodni a hatalmas „tengerben”, a tudományos és nem tudományos tartalmak között. Szerepünk van abban, hogy támogassuk a kritikai gondolkodást: segítsünk megkülönböztetni a hiteles forrásokat a kevésbé megbízhatóktól.

Az MI ijesztő, ugyanakkor megkerülhetetlen valóság. A lényeg számomra az, hogy megtanuljunk jól használni. Közben azonban ott a kérdés: hogyan őrizhető meg az ember mint gondolkodó, alkotó személy – Isten teremtménye –, amikor egyre több tartalom MI-vel készül. Fontosnak tartom, hogy a mesterséges intelligencia által felkutatott irodalom az emberi gondolkodásban, az emberi alkotásban teljesedjen ki. Én magam is használom az MI-t, de csak kiindulópontként – kritikusan kezelem, átalakítom, hozzáteszem egyéni meglátásaimat, gondolataimat.

Milyen fejlesztési irányokat, célokat látsz magad előtt a következő évekre? Van-e valamilyen kiemelt projekt, amely meghatározza a közeli jövőt?

A jövőre nézve szeretném tovább vinni azt a munkamódszert, amely eddig is meghatározta a könyvtár működését: lépésről lépésre haladni, résen lenni, figyelni a trendeket, és folyamatosan reflektálni a világ kihívásaira. Fontos célom egy olyan repozitórium létrehozása, amelyben a főiskola teljes tudományos és oktatási tartalma rendezett, kereshető formában elérhető. Nagyon mozgat az a projekt, hogyan tudnánk hosszabb távon kapcsolatban maradni a tőlünk kikerülő hallgatókkal, lelkigondozókkal. Jó lenne olyan utánpótlási rendszert kialakítani, amely nemcsak a tanulmányaik alatt, hanem a későbbi munkájuk során is friss irodalommal, szakmai tartalmakkal támogatja őket. Az evangelizáció továbbra is fontos számomra. A könyvtár ebben is eszköz lehet: segíthet abban, hogy mindenki megtalálja a helyét ebben a világban, és olyan életvezetési támpontokat kapjon, amelyek valódi kapaszkodót jelentenek.

Miben látod az Egyházi Könyvtárak Egyesülésének legnagyobb erejét és jelentőségét a hazai könyvtárszakmai szervezeteken belül?

Azt tapasztalom, hogy amit rólunk tudnak, az már valódi szakmai bizalmon alapul. Harminckét év munkája, következetes jelenléte és a kollégáim szakértelme bizonyította, hogy érdemes kikérni a véleményünket. Az olvasókat szolgáljuk, és közben olyan tudást halmoztunk fel, amelyet a törvényalkotási és jogszabály-előkészítési folyamatokban is képviselhetünk.

Jürgen Habermas fogalmazta meg, hogy „a keresztény remény természetfeletti távlatai helyett csupán egy immanens bizakodás” van jelen napjainkban, de hiszem, hogy könyvtáraink rendezvényei, kiadványai, szakmai és keresztény emberi jelenléte mind hozzájárulhatnak ahhoz a reményhez, amely túlmutat a látható valóságon.

Könyvtári szakemberként milyen feladattal foglalkozol legszívesebben? Mire vagy a legbüszkébb könyvtárosként?

Azt szeretem a könyvtárosi munkában, hogy sokféle, sokrétű dolgot csinálhatok. Mivel kis létszámú könyvtár vagyunk, a könyvtári munkafolyamatok minden részében részt veszek. A feladatok sokszínűsége és szabadsága örömmel tölt el. Hálás vagyok azért, hogy az elmúlt 30 év munkája számtalan remek könyvtáros kollégával, emberi barátsággal ajándékozott meg.

Az interjút készítette:
BÁCSKAI-HORVÁTH HAJNALKA
 Piarista Rend
 Magyar Tartománya Központi Könyvtára